

LETO—YEAR X.

## Zbornica je črtala cenzuro za časopisje.

GLASOV JE PROTI CENZURI, ZANJO PA LE 144.

Washington, D. C. — Cenzorski svet v predlogi o špijonah je del 8 184 glasovi proti 144 je sprejela zbornica sklenila, da se predloga o špijonah konfiscirano odbori, da črta v nji stavke o cenzuri.

Opazovalci so rekli, da so že dolgo dolžni v predlogi o špijonah dosti ostri in da lahko zadev vsakega časnikarja, ki bi list objavil v take svrhe, in zategarjal bi poseben odstavek o cenzuri.

Kaj storiti zdaj uprava? Mogoče mirje, mogoče bo iskala cenzuro v drugi formi.

Na kongresno zbornico je zelo živala vest, da hoče uprava potlačiti vesti o slabih zdravstvenih merah v mornarici, da razsaja med mladenci pomorska škrtina, ošpice in druge bolezni. Opozicionalci so rekli, če bo sprejeli odstavek o cenzuri, tedaj bodo kaznovali vsakega uradnika, ki bi prinesel take vesti.

Kasneje so prišli na sled, da je kongresna zbornica odklonila \$32,000 v proračunu za zdravstvene naprave v mornarici. Senat je potlačil izpoved admirala Alsteda, vrhovnega zdravniškega uradnika, v katerem je opisal ešerije bolezni v mornarici in more, v katerih se nahajajo bolniki.

Če se je to zgodilo, dokazuje še bolj jasno, da je cenzura nepopolna.

Poročilo admirala Bratsteda, ki bilo potlačeno od senata, se glasi:

Opazujem na razmere v mornarici z ozirom na mostvo in obo bolnikov, ki so sedaj bolj bolne in nevarne, kot sem jih dal preje kot take spoznal.

Zakaj je tako? Vzrok je tale: I-amo priprave za 70,000 mož in ne več. Nastalo je hipno naraščanje in tisoči prihajajo v mornarico.

Za bolnike imamo okoli 2,000 stelj. Danes imamo okoli 3,000 bolnikov, ki bi morali ležati v postelji. Kmalu jih bom imel 8,000 do 9,000, če bo tako naša mornarica.

Če bi imeli cenzuro, bi listi ne bili prinesli Bratstedovega poročila in da ga je senat potlačil. Zbornica, ki bi se držila kritiziranih razmer in bi prinesel tudi take, da podpre svojo kritiko, bi lahko postavili pred sodišče, češ, da je koristol z njegovimi objavami sovražniku.

Kongresna zbornica je ravnala iz tega vzroka pametno, da je lasovala proti cenzuri. So pa še druge razlogi, ki govorijo proti cenzuri v vsaki formi. Dokler je cenzura podvržena javni kritiki in na vsak vojak pravico obrniti se na javnost, da se odpravijo slabe razmere, dotlej lahko govorimo o demokraciji, da nimamo militarizma. Kakor hitro je pogažena beseda o javnost, prihaja militarizem.

## BOGATEGA JAPONCA SO PRIVEDLI NA ELLIS ISLAND.

New York, N. Y. — Agentje imigracijskega departmeta in naselniški uradniki so pridržali Šigomama Kamojama, bogatega japonskega trgovca, in njegovega slušnika Renosuke Usiama, ko sta dospela s parnikom iz Paname v New York, da ju odvedejo na Ellis Island, kjer ju zadržijo.

Japonec in uradniški justičnega departmeta morajo o stvari. Potnik so pripovedovali, da sta bila Kamojama in slušnik v Balboji, na skrajnem mestu panamskega prekopu na pacifični obali.

Kamojama je fino oblečen in poznati je, da je izobražen mož. Na parniku je pripovedoval, da je bil v lovu na bisernice, da je prišel radi tega v Bilbon. Zakaj je prišel v New York in po kateri poti je šel v Balbojo, je pa tajnost.

## Mirovni pogoji in vojni cilji Amerike.

AMERIŠKO LJUDSTVO JIH IZVE PRAV V KRATKEM.

Washington, D. C. — Mejem ko obdržavajo shode po deželi in sprejemajo rezolucije, da naj predsednik pove mirovne pogoje in vojni cilje Amerike, prihaja iz dobro poučenih krogov vest, da je predsednik Wilson brzojavil noto ruski provizorijni vladi. Noto ima namen uglediti pot ameriški komisiji, ki je na potu v Petrograd in seznaniti Rusijo z ameriški pogoji in vojni proti kajzerizmu in junkerstvu.

V noti je ratolmačeno, da se je Amerika pridružila vojni, da svetu ostane ohranjena demokracija. Pravijo, da se nota nanaša na vojno poslanico, ki jo je predsednik sporočil kongresu.

Nota razpravlja o "osvojevanju in odškodninah", ravno o tem, kar je povzročilo razkol med rusko provizorijno vlado in radikalci v vojaškem in delavskem svetu.

Predsednik je napravil med odškodnino in vojno odškodnino, ki jo tirja osvojevalec, razloček z jasnimi in lahko razumljivimi besedami, da bo lahko pojmili, kaj je odškodnina za pogažene kraje narodov, ki so jih v tej vojni upostojali brez njih krivde, in kaj je odškodnina, ki jo zahteva vojni osvojevalec. Znano je o predsedniku, da misli, da Združene države ne bodo nikdar podpirale zahteve po taki odškodnini, ki naj se sovržniku naloži kot kazni.

To ne pomeni, da Belgija ni upravičena do odškodnine za škodo, ki jo je povzročil vpad vanjo.

V dobro poučenih krogih govore, da Združene države ne bodo zahtevale najmanjše odškodnine za svoje žrtve, ampak rekli bodo, da se mora povrniti škoda, ki jo je napravila vojna nedolžnim narodom.

Ko dobi ameriški poslanik Francis v Petrogradu noto, jo objavi in ameriško ljudstvo bo na jasnem, kakšni so mirovni pogoji in vojni cilji Združenih držav.

## KAKO UMIRAJO PROLETARCI.

New York, N. Y. — Nellie Cordi se je pred enim letom štela za srečno delavsko ženo. Njen soprog je bil zdrav in močan, deca je bila tudi zdrava. Ali v delavsko stanovanje se je priplazila bolezen — jetika, in se lotila Johna, njegovega soproga.

John se je bolezen upiral. Delal je nekaj tednov, pa je zopet ostal doma, ker ga je bolezen polčila na postelji. Komaj je malo okrevljal, že je šel za delom.

Oni dan je šel Cordi zopet za delom. Vzel je s sabo kruh in mleko in zvečer se ni vrnil domov.

Nekdo je šel drugo jutro mimo Cordijevega stanovanja in vdaril mu je plin v nos. Obvestil je policijo, ki je kmalu vlomila vrata v stanovanje. Na tleh je ležala mati — Nellie Cordi, v naročju je držala sedem mesecev staro dete Ellen, poleg sta pa ležala mali John in Francis.

## SPLOŠNA STAVKA.

Buenos Aires, Argentina. — Delavska federacija v republiki Urugvaj je proglasila splošno stavko.

Brzojavke iz Montevideja naznanjajo, da je vlada nadomestila policijo z vojniki.

Poročilo molči o vzrokih splošne stavke.

## 10,000 ZAMORCEV SE JE V ENEM LETU PRISILILO V CLEVELAND.

Cleveland, Ohio. — Prebivalstvo v Clevelandu se je v zadnjem letu pomnožilo za 10,000 zamorcev, ki so jih importirali iz južnih držav. Prišlo je le 5,000 delavcev, a z njih družinami se štelo pomnoži na 10,000.

## Ladigradniki v Newport Newsu počivajo.

STAVKA JE USTAVILA GRADNJO LADIJ.

Washington, D. C. — Veliko število izučenih in izurjenih rokodelcev, ki jih je nemogoče nadomestiti kar čez noč, je prenehalo delati v ladjedelnici Newport News Shipbuilding and Dry Docking kompanije na Hampt Roads, dasiravno se je vlada trudila, da poravnava spor.

Delavci so odklonili posredovanje Gompersa, predsednika "Ameriške delavske federacije" in F. G. Lewisa, zveznega pogajalca, ki sta odšla na željo delavskega tajnika Wilsona na pozorišče.

V ladjedelnici v Newportu News imajo več dela za vlado kot v kateri drugi ladjedel. v Ameriki Mornariški departmet jim je poveril delo, ker so dobro opremljeni s pripravami za gradnjo ladij in v sporazumu, da hite z delom in ga ne vstavijo. Hitro delo so posebno zahtevali za razruševalce in druge majhne ladje, ki jih potrebujejo za lov na potapljače. Poleg teh naročil ima kompanija v Newportu News tudi naročila za oklopna in velike oklepne križarje.

Delavci so zahtevali vsled neznozne draginje povišanje mezd. Ko je prišel postajati položaj resen, je delavski departmet odpisal Lewisa na lice mesta, da izravna spor.

Mornariški departmet je sporočil kompaniji, da mora nadaljevati z delom.

V sredo je bila obdržavana konferenca v Washingtonu. Kompanijo je zastopal Fred J. Gaunlett. Vlada je povedala, da ni zadovoljna s položajem. Nemogoče je nadomestiti izučenih in izurjenih delavcev z drugimi, ne da se zakasni gradnja ladij.

Delavci delajo noč in dan in v treh partijah. Vlada je sklenila pogodbo na podlagi desetstotnega dobička gradbenih stroškov, tako, da troški ne morejo zavleči gradnje ladij.

Če je stvar taka, zakaj kompanija ne prizna zboljšanja mezd in tako konča stavko.

## GORKI RAZKRIL NEMŠKO-BOLGARSKO INTRIGO.

Petrograd, 1. junija. — Maksim Gorkij, znani socialistični pisatelj, je večeraj objavil v svojem listu "Novaja Žizn" senačno razkritje o intrigah bolgarskega poslanika D. Rizova v Berlinu, kateri je hotel pridobiti Gorkija za orodje v agitaciji za separaten mir.

D. Rizov je poslal v Petrograd dva nemški agenta, ki sta osebno izročila Gorkiju pismo z mirovno ponudbo, katero je zadnji zdaj objavil. Pismo obsega tri kolone prostora v listu. Gorkij je sam za mir, ali ponudba iz Berlina mu je bila že odveč. Rizov piše v svojem pismu, da sta Nemčija in Avstrija pri volji jamčiti, da ne bosta nastopili več z ofenzivo proti Rusiji in obe centralni sili hočeta izprazniti rusko ozemlje brez vsake nadaljne kaplje ruske krvi.

Dalje povdarja Rizov, da Nemčija in Avstrija nikakor ne mislita ugrožati nove ruske svobode. Po mnenju Rizova je Anglija največja in prava militaristična država na svetu, ne pa Nemčija, in Rusija nima nikakršnih moralnih obveznosti do pogodbe z zavezniki, kajti kršitev pogodb je že hekal navadnega v tej vojni. Končno je Rizov predlagal v pismu: "Rusija naj takoj sklene premirje v sporazumu, da Nemčija in Avstrija obdržata sedanje fronte toliko časa, dokler se ne snide ustavodajna skupščina, ki naj odloči, da li bo mir ali vojna."

Gorkij obsoja ponudbo bolgarskega diplomata kot zarotniško.

## VREME.

Mogoče lahko dežurni nalivi; v temperaturi ne bo spremembe; vetrovi severozapadni.

Solnčni vzhod ob 4:17 a. m.; solnčni zahod ob 7:19 p. m.

## Zbornica je sprejela živilsko predlogo.

JE IZVRSTNA BATINA ZA ŠPEKULANTE Z ŽIVILI.

Washington, D. C. — Kongresna zbornica je sprejela predlogo za uravnavanje produkcije, transportacije in razdelitve živil.

Predloga potrjuje, da je socialistična trditve pravilna, ki proglašajo produkcijo, transportacijo in razdelitev živil za družabno funkcijo, ki mora biti pod nadzorstvom človeške družbe skozi njeno upravo, mesto, da se jo prepušča privatnim monopolistom, da vrše to delo anarhistično.

Leverjeva predloga je korak naprej v socialni zakonodaji, v socializiranju produkcije živil. Predloga dovoljuje približno \$14,000,000 v to svrhu.

\$885,000 pojde za uravnavo mesne produkcije, preprečenje boleznih med klavno živino in za boljše konzerviranje mesnih produktov in sira.

Za vzkladiščenje produktov in semen za farmarje je v postavki \$6,219,000.

Za pomnožitev produkcije živil in za poduk, kako je treba ravnati z žvili, da se ne spridijo, pojde \$4,348,000.

\$2,532,000 je dovoljenih za avtorativno zbiranje informacij z ozirom na živilske zaloge, razdelitev živil in pomoč, da pridejo živila, ki se hitro spridijo, pravočasno na trg.

Za razne druge potrebe je določenih \$547,000.

Zaposlenih bo 3500 oseb, ki bodo dobivale od 3600 do \$2,400 letne plače.

Zakon za nadzorovanje živil je potreben, da se z njim prepreči manipulacije nikdar stih špekulantov in obvaruje ljudstvo pred oduštvom. Predloga ne pooblašča poljedelskega tajništva, da le skrbi za živila in dožene njih množino, ampak da določi tudi vporabo živeža, minimalno in maksimalno ceno. Poljedelski departmet lahko zasleduje špekulante in oduštruh od producenta do konzumenta.

Podjetniki, ki imajo tovarne za konzerviranje živeža, lastniki skladišč, žitne in drugi kapitalisti so podrejeni poljedelskemu tajniku in se morajo ravnati po njegovih navodilih.

Za nakupovanje in prodajo semen farmarjem ima poljedelski tajnik neomejeno moč. Prodaja jih po režijski ceni proti gotovini ali pa na upanje.

Če kapitalisti nočejo prodati semen po ceni, ki jo poljedelski tajnik smatra za primerno, lahko zapleni semena in plača zanje ceno, ki jo je določil. To je batina za oduštruh, ki so farmarjem oddajali semena po oduštrških cenah na upanje.

## SUBMARINKE POTOPILE TRI AMERIŠKE LADJE.

London, 1. jun. — Sovražna submarinka je potopila ameriško jadernico "The Diriga": en mornar je izgubil življenje. Dalje so podmorski čolni potopili še dve drugi ameriški jadernici "Francis M." in "P. Walton."

## SAMOMOR IZ STRAHU PRED REGISTRACIJO.

Chicago, Ill. — 31-letni Frank Babbitz, doma iz Galicije in salunar na 1728 W. 17. ulica, si je pogljal kroglo v glavo iz strahu pred registracijo. Imel je šele prvi državljanski papir in mislil je, da ga takoj po registraciji obledijo v vojaško suknjo.

## OSTRA KAZEN RADI PROSJAČENJA.

New York, N. Y. — Magistratni sodnik Krotel je obsodil 45-letnega Thomas O'Briena za nedoločen čas v ječo, ki pa ne sme presegati dveh let. O'Brien se aretirail, ker je prosjačil. Priznal je, da je že četrtil radi beračarja pred sodnijo.

## Avstrijski cesar Karel obeta svobodo!

V BERLINU SE STRINJAJO Z NJEGOVO OBLJUBO!

Amsterdam, 1. junija. — Po vesteh iz Dunaja je cesar Karl v svojem večerjanskem prestolnem govoru v državni zbornici dejal, da želi ljudstvu več svobode. Rekel je tudi, da je Avstrija zvesta zaveznica Nemčije in da je ne bodo sovražniki nikdar strli. Dalje je namignil, da bi se morala Rusija spomniti svojega starega prijateljstva z Avstrijo in da lahko ima zelo liberalen mir, ako hoče.

Karl je rekel med drugim: "Zavedam se težkega bremena, ki mi ga je naložila božja previdnost, odkar sem bil poklecan za voditelja države. Koristi države pa zahtevajo, da z vlado kooperira popularna zbornica. Z lojalnim sodelovanjem mojega ljudstva in njegovih zastopnikov pričakujem uspeha. Moje mnenje je, da blagostanje države, katere slavna eksistencija ima jamstvo v neomajani obrambi državljanov, ki stoji trdni v največjem viharju svetovne vojne; ne more imeti v mirnem času bolj korenin kakor v nedotakljivih pravicah zrelega, patrijotičnega in svobodnega ljudstva. Zavedam se pa dolžnosti, ki mi jo nalaga ustava in imeti moram pred očmi določbe temeljnega zakona, ki polaga edino v moje roke odloke, ki imajo priti v velikem momentu po sklenjenem miru."

Dalje je rekel Karl, da je v Avstriji nemogoče srečen razvoj javnega življenja brez razširjenja ustavnih pravic in administrativnih temeljev, posebno na Češkem ne. Prosil je poslance, da mu naj pomagajo ustvariti razmere, ki bodo omogočile svoboden narodni in kulturni razvoj enako privilegiranih ljudstev. Dejal je tudi, da je odložil prisego na ustavo do časa, ko bo položen temelj novi, močni in srečni Avstriji. Obljubil je, da hoče biti pravičen, priku-pen in zaveden vladar "svojih dragih narodov" v smislu ustavnosti, ki jo je podedoval od svojih dedov, in v duhu demokracije, ki je v viharju vojne še ostala obvarovana pred požarjem (!).

Po pridobitvah doma in na fronti je Avstrija še vedno mogočna v najmočnejši vojni vseh časov (!!).

Iz Karlovih besed, ki so precej mistične, je torej posneti, da obljublja reforme po vzgledu Frane Jožefa, ki je obljubil avtonomijo Galiciji.

Iz Berlina poročajo, da so nemški vladni krogi zelo zadovoljni s Karlovim prestolnim govorom in vladno nemško časopisje navdušeno povdarja Karlove besede "naša zvesta zaveznica," ki pomenijo Nemčijo. Karl steer ni omenil mirovni pogojev v podrobnostih, toda povedal je dovolj jasno, da sta Avstro-Ogrska in Nemčija pripravljene vsak čas pogajati se za mir, ako bo zadovoljiv.

Dalje piše berlinsko časopisje, da je cesar Karl govoril "zelo demokratično" in obljubil, da bo vladal "v ustavnem duhu." To seveda znači, da bo njegova pozicija v dvojni monarhiji utrjena.

Vsi nemški listi pa niso enako navdušeni. Na primer "Berliner Tageblatt" poroča, da prihajajo češki poslanci z zelo predznimi zahtevami in da se lahko zgodi, da ostane vlada v manjšini. "Tageblatt" je mnenja, da bi se morala vlada bolj pripraviti, če je hotela otvoriti parlament.

VELIKE DEMONSTRACIJE ZA MIR NA DUNAJU.

Kodanj, Danska, 1. junija. — Iz Dunaja poročajo, da so bile večeraj ob priliki otvoritve državnega zbora velike demonstracije delavcev po dunajskih ulicah. Delavci so ostavili delo in se vdeležili shoda na raznih krajih mesta, nakar so korakali pred zbornično palačo. Delavci so manifestirali za mir.

Dunaj via London, 1. jun. — Na fronti ob Soči je bilo večeraj artilerijsko bojevanje. Tekom dneva smo odbili dva italijanska napada blizu Sv. Ivana, južnoistočno od Tržiča.

Dalje na 3. str. 1. kol.

## Po krvavih bojih ob Soči postaja mirnejše.

Na vzhodnji fronti se pripravljajo za hud spopad.

## ZADNJE VESTI.

Berlin, 1. junija. — Nemški vojni stan poroča, da je odšel močan topniški ogenj na različnih sekcijah na ruski fronti. Topovi so pričeli s akcijo pri Smar-gonu, Baranoviču, Brodiju in ob železnici Zločov-Tarnopol.

London, 1. junija. — Kennedy Jones, ravnatelj za živilsko ekonomijo poroča, da je Anglija izgubila le 6 odstotkov v ladjah, ki prevažajo žito.

New York, N. Y. — Newyorška luka je bila precej časa zaprta za ladje dopoldan. V morje so spustili tudi mrežo za potapljače. To je dalo povod raznim govoricam, ki so učinkovale tudi na borzo.

Madrid, 1. junija. — Isgrediv v Barceloni so se udeležili tudi vo-jaki. Več oficirjev je saprtih v trdnjavi Montjuich. Med njimi je en polkovnik, en podpolkovnik, en major, en kapitan in dva lajt-nanta.

Kopenhagen, 1. junija. — Poljski klub je sklenil, da pooblasti socialističnega poslanca Dasin-skeag, da stavi nujen predlog v avstrijski zbornici, da obe vojni stranki priznata narodom pravico, da se sami vladajo in da se sklene trajen mir.

Predlog pozivlje vlado, da stori vse, kar je v njenih močeh, da se sklene tak mir v najkrajšem času.

Pri nagovoru budimpeštanskega občinkega sveta je kralj Karel izrekel, da želi za Ogrsko splošno, enako in tajno volilno pravico.

Grof Tisza, bivši ministrski predsednik, zagovarja omejeno volilno pravico, da ohrani Madžarsko nadvlado nad drugimi narodi na Ogrskem. Kasneje je odnehal od svoje zahteve in je priporočal omejitve le za delavce.

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je izdal proklamacijo, v kateri svari vse, ki se imajo dne petega junija registrirati po zakonu, naj se ne skušajo odtegniti registraciji, ker se bo proti takim osebam nastopilo po zakonu.

## BITKA OB SOČI JE PONEHALA.

Rim, 1. junija. — Na Tirolskem in v Karnskih Alpah je hudo deževje in gosta megla je ustavila artilerijsko bojevanje. Edino patrulje so bile aktivne. Severno od pogorja Tonale so Avstriji izvršili dva nenadna napada na naše sprednje pozicije, toda napadalec so se morali umakniti. Druga dva sovražna napada na severni strani gore Pizzul in v dolini Roelana sta bila tudi odbita. — Na Goriškem je naša artilerijska krepko odgovarjala avstrijskemu ognju in naše napadajoče partije so ovladale sovražnika, ki se je hotel utrditi v svojih novih pozicijah. V okoliščini Vodice so naše baterije razpršile sovražne čete, ki so se zbiralale za napad. — V Albaniji so naše čete v pondeljek zvečer napadle avstrijske neredne oddelke ob reki Osun, 25 kilometrov iztočno od Berata. Bojevanje se je vršilo drugi dan in naslednje noč. Okupirali smo vasi Cereveda, Velisest, Osoja in Kafa. Avstrijske redne čete, ki so prišle z namenom, da nam vzamejo omenjene kraje, so bile odbite.

Avstrijsko poročilo.

Dunaj via London, 1. jun. — Na fronti ob Soči je bilo večeraj artilerijsko bojevanje. Tekom dneva smo odbili dva italijanska napada blizu Sv. Ivana, južnoistočno od Tržiča.

Dalje na 3. str. 1. kol.





# GOSPOD MIRODOLSKI.

Spisal Josip Stritar.

(Nadaljevanje)

Kara Mustafa, katerega ni mogel nič kaj trpeti, ni mu hodil rad pred oči, in Perun sam se ga je ogibal, kjer je mogel; še celo gospodarju, kadar sta se srečala, ni šel s poti, skoraj vselej moral se je ogniti gospodar, kar je rad storil dobri gospod. Vedel se je oblastno, kakor da je njegovo vse to lepo domovje; tako moško, ta ko visoko privzdiguje noge, ni stopal sam gospod Mirodolski! Prvi se je zjutraj Kokodinov glas močno razlegel po tihli dolini. On je znanjenje dajal, da njim so se oglašali drugi po vrsti, vaak po svoji moči. Po pravici torej bil je znan Kokodin po vsi dolini okrog in radi so ga ljudje vpelali v govor. Pogosto se je čulo: Zgoden je, ali glasan je, ali pa tudi: Stopa, kakor mironolski petelin.

Ako nam se je samo nekoliko posrečilo seznaniti prijazen brata z gospodom Mirodolskim, uganemo sam lahko, in ni nam treba obširno poročati, da je imel naš prijatelj poleg imenovanih živali dve lepi kravici v hlevu, v posebnem oddelku iskrega konjca in ulnjak na vrtu.

Lepi so kraji z visokimi gorami, bistrimi jezeri in grmečimi slapovi, daleč slujejo po svetu okrog, in njih lepote glas vabi nebrojno število srečnih ljudi v njihovo krilo. S takimi lepotami ni se mogel ponašati kraj, kjer si je bil postavil kotar gospod Mirodolski. Dolinica ne preširoka; griči ob straneh, višji in nižji, z njivami po čez prepasani, po njih vrhovih prijazne vasice s tremi, štirimi belimi kočami, na pol skritimi med sadnjim drevjem; v dole polja, travniki, pa bistra voda po sredi tekoča — to ni nič posebnega; ali imel je ta kraj nekaj tako prijetnega, tako ljubečega, da se je moral prikupiti vsakemu, zlasti kedor se je umaknil v njegovo krilo iz mestnega hrupa in nemira, in po pravici se je imenoval "Tih dol". Tu se ni bilo bati gospodu Mirodolskemu onih pustih ljudi, ki se z dolžnega časa, "belega kruha pijani," zapustivši mesta pomladi, razsipajo po deželi, one nesrečne nadloge, ki tako lahko najljepši kraj pristudi pravemu narodoljubu.

Gospoda Mirodolskega domovje je bilo na severni strani Tihga dola v stranski dolinici; srednje visoke gore s temnim smrečjem obrabene branile so jo mrzlih severnih sap; proti jugu odprta, dajala je lep razgled po vsi prijazni dolini. Ob straneh bili so prijetno nameštani gozdi — bukev, gahri, meesni, z gostim grmovjem pod sabo, ki daje mnogovrstnim pticem zavetja in hrane.

Hlisa je stala ob kraji gore, tam kjer se je začela polagoma dvigati iz ravnine. Mimo hiše po sredi vrta tekla je po belem kamenju bistre studence, zlivajo se po kratkem a prijetnem toku v "veliko vodo." Lep kos gozda ob straneh je bil inovina gospoda Mirodolskega, polje do velike vode vse njegovo! Srečni gospod Mirodolski!

Predno je prišel gospod Mirodolski v te kraje, dolinica, zdaj njegova, ni imela posebnega imena. On jo je krstil, dal ji je lepo ime: "Miri dol." Hitro se je bilo med ljudstvom ukoreninilo to prijazno in tako primerno ime; in ne samo to! dalo so celo po domotji ime posestniku; imenovali so ga, morebiti ne vedoč mu pravega imena, sploh samo mironolskega gospoda; in tudi mi, dasi mu vemo pravo ime, zvali ga bodemo vedno samo gospoda Mirodolskega. Dasli tako radi ustrezemo — ta je prva naša zapoved — čestitemu bralcu, in kako še le ljubeznivi bratci! — pravega imena našega prijatelja od nas vendar ne zvedo — zakaj? še tega jim ne povemo; morebiti za to, ker gospod še živi in ker bi mu bilo neljubo, ako ga motimo v srečnem njegovem zavetju, morebiti nam kaj drugega brani, kedo vaf

Za to pa, upamo, ne bodo brali z manjšo pozornostjo, z manjšim veseljem te povesti; da bi jo le brali s toliko radostjo, s kolikoršno jo mi pripovedujemo, da bi se jim sčasom tako priljubila, kakor nam, gospod Mirodolski; da bi ga prijazno spremljali v veselih in žalostnih urah, katere mu je tudi prinesel življenja večer.

Če jim pa tudi zamolčimo pravo ime — to pa skoraj zvedo, samo nekoliko potrpljenja, kedo je bil in kaj je bil gospod Mirodolski.

...

Kaj je sreča človeka? — Vsak hrepeni po nji, vsak leta za njo; vsak je lahe v drugi podobli; ta si nabira blaga, ta hlepi po časti in slavi. Več kot je dosegel, bolj mu rase poželenje — neugasmna želja! Delo in trud, nepokoj in mrah ne dajo mu oddihljaja, časa, da bi vžival, kar je pridobil. Ta meni izvoliti boljše del; kakor od eveta do eveta lahkokrili metelj, leta od veselja do veselja, da mu moči oslabo, da se mu strednjie pristudi veselje, da toži na zadnje s kraljevim povcem: Vse prazno, vse ničev!

Ni-li sares dano človeku srečnemu biti? — ne vse življenje — vživati samo nekoliko kratkih in srečnih trenutkov, ko se je nagnilo življenje, ko se mu solnce bliža zatoni? Naj boče viharen dan — človek je na svetu, da se bori in trpi — ali ne sme želeči vsaj mirnega, srečnega večera?

Redka evetica je sreča v ti "solzni dolini," lahe je vsak; najde jo malokdo. — Krivo podoba si ljudje delajo o nji: večina je lahe po visokih gorah; misli si jo kakor ponosno visoko rastlino, ki z gorečimi bojami vabi še od daleč potnikovo oko, ki mu mami duh z močno vonjavo. A podobno je pobodni vijolici, ki skromno evete in diči v tihem grmu skrita. lahejo je povsod, a ona evete samo v blagem človeškem srcu.

Blago torej bodi tvoje srce in sreča boče tvoja! O da bi bilo zares vedno tako, da bi samo blago srce že srečnega delalo človeka! A kaže nam življenje, da človek z najblajjim srcem more biti, in je tudi tolikokrat, tako nesrečen! A to je gotovo, da prave sreče ni brez dobrega srca.

Dobro srce je imel gospod Mirodolski in mirno vest, ki mu ni nič hudega očitala. Ali to ni še sreča?

Dokler je človek še mlad in krepak, dokler mu vre po žilah goraka kri — "veselo mu ptiči pojo," ves svet je njegov; kamer položi trudno glavo, tam je doma, vse mu je prijazno, vse mu vrata odpira, in srce. A pridejo leta, sivi se mu glava, pešajo moči, — tedaj se mu zbuja v srcu neznan prejši hrepenenje po miru in pokoju, po tihem kotu, kjer bi preživel, kar mu je ostalo dni. Koček svoje zemlje si želi, mirno streho, svoje ognjišče pod njo in okolo ognjišča — o hudo je človeku, zapuščena, samemu na svetu zatisniti trudne oči! Ljube mehke ročice naj mu jih zatisejo, sladke otročje roke!

Ko je bival anodri Solon za gosta pri močnem kralju lidjskem, katerega bogastvo je dandanašnji v pogovoru, razkaže mu nekega dne kralj vse svoje neizmerno zaklade; potem ga vpraša, kdo se mu vidi najsrečnejši na svetu. Modri Atenjan imenuje mu neznan ime, ime Tella, akromnega Atenjana; in zakaj? "Imel je Tel Atenjan lepe in pridne roke, in njegovi otroci so imeli otroke, in vse je videl žive in zdrave."

Oj srečni gospod Mirodolski! Zmeren v mladosti, delaven v krepkih letih, vživaj zdaj mir in pokoj na stare dni. Na svoji zemlji bivaš, pod svoje streho, in tvoje je najlepši dar nebeški: življenje ti lepšati dve hčerki, dve ljubi, pridni, lepi hčerki. Katero imaš rajši? sam ne veš, to pa veš, da bi nobene ne dal za vse zaklade sveta.

Navada je pisateljem, da vestno, natanko popisujejo osebo, s katero seznanjajo svojega bralca — laze in oči, lice in život, hojo in obliko. Mi ne bodemo popisovali hčer gospoda Mirodolskega. Glasovita je bila lepota Helene, za katero je storilo smrt toliko slavnih junakov v kravi vojski; z eno besedo ne je popisuje Homer; sam to nam poroča vestni poročevalec: Ko so jo videli stari junaki trojanski, šepetali so si na uho: Vredna je krvave vojake! Tako poročamo tudi mi, kaj so govorili ljudje o hčerkah gospoda Mirodolskega: "Zora je kakor mati božja v velikem — in Breda kakor sv. Marjeta v stranskem oltarju." Ko sta bili v nedeljo praznično upravljeni s svojim očetom v cerkev, stali so ljudje, ženske in moški, ter zamaknjeni gledali nebeški podobni, toliko, da niso pripogibali kolena pred njima.

In mati? — Razširjena je bila vera pri starih Grkih, da prevelika človeška sreča zbuja zavist bogovom. Kdor se je torej presrečnega čutil, daroval jim je prostovoljno, kar je imel najljubšega na svetu. Ako bi bil tudi imel gospod Mirodolski to žalostno vero, ni se mu bilo oati. Daroval je bil, dasi ne prostovoljno, kar mu je bilo najljubše na svetu. Zvesta mu družica v viharjem življenju, mati njegovih otrok, s katero je upal preživeti v mirni sreči, v obljubljeni deželi poslednje svoje dni, ni mu izpolnila zadnje želje! — Kmalo potem, ko je stopil v pokoj ter preselil se v te kraje, zapustila ga je, preselila se v pravo obljubljen deželo, deželo večnega mira. Kdor je videl v tem žalostnem času nesrečnega moža, ne bil bi mislil, da si kedaj opomore. Vendar — čas ima zdravilo najhujšim ranam, in človek ne veruje sam, koliko mu je moči trpeti. In — to je bilo pač najboljšje zdravilo — saj ni bil sam; pustila mu je draga družica dve evetoli hčerki v spomin in tolažbo. Kadar se mu je obnovila žalost, zbudilo se hrepenenje po izgubljeni tovarišici, kadar je želel videti ljubo njeno obličje, mile njene oči, ozrl se je v Zoro ali Bredo, katere je bila ravno poleg njega; obe sta bili podoba svoje matere. Ni čuda torej, da je tako ljubil svoji hčerki; ljubezen do žene združila se mu je z ljubeznijo do otrok. Zapustila je bila blaga žena svoje ljube, vendar niso bili zapuščeni; bivala je nevidna med njimi, njen duh, njen blagoslov je plaval vedno nad ljubo družino; nad vsem prijaznim domovjem. Resnične so begode pesnikove:

Kraj, koder dober, blag je človek hodil,  
Ostane posvečen na večne čase!

## II.

Popoldne je bilo, lep poletni dan! Gorko je prepekalo solnce z jasnega neba; vendar vse živo je bilo po Tihem dolu; mlado in star se je gibal in trudilo po njivah in travnikih. Malo je motilo pridne delavce, da so jim tekale znojne kaplje po čelu in po licih. Vse je bilo veselo; dobra je bila letina, vsega obilo!

Na nizkem griču ob Tihem dolu, v majhni prijazni koči je bila ženica sama doma. Nji ni bilo treba truditi se v vročini na polju. Majhna je bila njena lastnina; hišica, koček vrta, dve njivici, to je kmalu obdelano in preskrbljeno. Vendar vesela je ženica; kakor težko kedo po vsem tihem dolu. Svojega sina pričakuje, in katerega sina! S takim se ne more ponašati najboljšega, najoblastnejša Tihodolčana. Poročil ji je, da pride; posadil ni na tanko ne ure ne dneva; vsak čas ga pričakuje. O ti blaženo materino srce! S tako se primerjati ne more, kar je najlepše, najblajšega ustvarila nebeška modrost in dobrot; ti si pravi biser veselje stvaritve. Iz tebe lahja dobrodelna gorkota, katere odziva se človeštvo; iz tebe izvirajo vsi blagi čuti, ki dvigajo človeška srca; ti si življenja vir, ki ne usahne. S tihom radostjo te gledajo — lepše prikazni ne vidijo na zemlji — izveličani nebeški duhovi, tvoje veselje, tvojo žalost, tvoje hrepenenje in tvojo ljubezen!

(Dalje prihodnjič.)

## Ne prezrite navodil za registriranje.

### POTREBNI ODGOVORI NA VAŽNA VPRAŠANJA.

Chicago, Ill. — Registriranje vseh moških oseb v starosti od 21. do 31. leta se vrši dne 5. junija t. l. V današnji izdaji prinašamo zadnjikrat važna navodila za naše rojake, kako jim je treba odgovarjati na vprašanje, ki so tiskana na registrovalnem listku. Na listku so sledeča vprašanja:

1. Ime in starost v letih. 2. Naslov stanovanja, števil. ulice, mesto in država. 3. Datum rojstva, mesec, dan in leto. 4. Ta točka vsebuje štiri vprašanja in sicer: (1) rojen državljan, (2) naturaliziran državljan, (3) inozemec, (4) če je že vzel prvi papir (izjavljeneec). Na ta vprašanja je treba odgovoriti natančno in detajlirano, kot je tiskano na listku. 5. Kraj rojstva, mesto, država, narodnost. 6. Če nisi državljan, katere dežele si državljan ali podanik? 7. Kaj je sedanje roko delstvo, delo ali urad? 8. Za katerega delaš? Kje delaš? 9. Pod točko je treba, da oseba naznači za koga mora skrbeti: Očeta, mater, ženo, otroka pod 12 letom, ali sestro ali brata pod 12 letom. Te osebe morajo biti popolnoma odvisne od zaslužka osebe, ki spolni popisovalni listek in natečaj mora biti povedano, katere osebe preživlja. 10. Oženjen ali samec? — Katere rase? 11. Kakšno vojaško službo si opravljal? — Sarža — vrsta — koliko let — narod in država. 12. Ali zahtevaš, da si izvzet od nabora? Navedi vzroke.

Za Slovence je najvažnejša 4. točka. To točko je tolmačiti takole:—

(1). Vsakdo, ki je bil rojen v Združenih državah, Alaski ali na Havajskem otočju je rojen državljan, čeprav so bili njegovi starši Slovenci in avstrijski podaniki. Kdor je bil rojen v Porto Ricu je ameriški državljan, če ni so bili njegovi starši podaniki ali državljan tuje države. Če je bil kdo rojen v inozemstvu in je bil ob času njegovega rojstva državljan, če se ni sam odpovedal ameriškem državljanstvu.

(2). Naturaliziran državljan je vsakdo, ki je vzel drugi državljanski papir. Kdor ima le prvi papir, ni državljan, ampak je le izjavljeneec.

Naturaliziran državljan je tudi vsakdo, če se ni bil star 21 let, ko je njegov oče vzel drugi državljanski papir in je prišel v Združene države, ko se ni bil star 21 let.

(3). Izjavljeneec (declarant) je dotični, ki je še vedno podanik ali državljan tuje države, ampak je že prisegel in izjavil, da ima namen postati ameriški državljan. Za tako izjavo dobi vsakdo prvi državljanski papir. Dotični, ki je vzel prvi papir po 26. septembru 1906 in je prvi papir star več kot sedem let, ni izjavljeneec (declarant).

(4). Inozemec je vsakdo, ki ne spada v tu omenjene tri razrede. Registrirati se morajo celo sovražni državljan in podaniki.

Važna je tudi točka 6, na katero odgovarjajo le inozemci in izjavljenci. Zapomnite si, da je izjavljeneec vsakdo, ki ima po zgoraj omenjenem pojasnilu prvi državljanski papir, nima pa še drugega papirja. Tukaj povejte, da prihajate iz Avstrije. Državljanom ni treba odgovoriti na to vprašanje.

Na vprašanje "samec ali oženjen" je treba odgovoriti, če je oseba zdaj oženjena, ko se registrira, in ne, če je bila nekoč oženjena.

Na vprašanje, kaj je sedanje roko delstvo ali opravilo, naj oseba pove delo, ki ga sedaj opravlja. Pove naj n. pr. jasno, da je rudar, kovač, delavec, študent itd. Če je oseba zaposlena na zvezni pošti, v arzenalu in v colniškem uradu, naj jasno pove, kje dela.

Zelo važna je enajsta točka, ki se bavi z vojaško službo. Vsaka oseba, ki se mora registrirati, mora odgovoriti na ta vprašanja jasno, pa če je služila v Združenih državah ali v Avstriji, na Turškem ali v kateri drugi deželi. Povedati je treba saržo, če je bila oseba oficir, podčastnik ali prostak. Na to je treba povedati, če je oseba služila pri pehoti, konjici, sanitetnem oddelku, mornariji itd. Povedati je treba, koliko let je oseba služila aktivno pri voja-

kih. Rezervnih let ni treba navajati. Končno je treba imenovati državo, v kateri je služila. Oseba, ki je služila v Združenih državah, naj pove, če je bila pri narodni straži ali miliciji, pri zveznih prostovoljcih ali regularni armadi. Pri miliciji in narodni straži je treba navesti državo.

## Martin Luter.

(Za Prosveto prev. Monte Carlo)

(Nadaljevanje)

Slikali so mu raznotere peklenske muke v peklju in v vica in kdo ve kje še. Gorje, gorje njem, kateri boče umrl brez milosti božje. Božja milost, katere je gotovo pred vsem najbolj potrebna, dobila se je lahko za lepo svoto denarja pri Albertu, ali pa pri katerem drugem duhovnu. Ako ima vernik milost božjo, so mu vsi grehi odpušteni mali in veliki, ter niti jedna druga milost ne more biti večja. Človek, kateri umrje brez nje, se mu gotovo ne godi dobro na onen svetu. Oni pa kateri ima milost božjo, ali si jo je kupil ali pa pridobil na kakšen drugi način, izbrišejo se mu vse muke v vica in, in njegovo ime stoji z zlatimi črkami zapisano poleg drugih nebeških gostov; druga milost, ali božja "gracija" je tudi napredaj v obliki spovednega pisma. Ako n. pr. nisi imel dovolj časa, ali pa nisi hotel duhati smrdljive spovednikove sape, napisal si lahko svoje grehe v pismu ter ga poslal bližnjemu duhovnu, kateri ti je poslal potrdilo, nakar si lahko šel k obhajilu in stvar je bila v redu. Tretja milost je bila tudi na prodaj. Ako je umrl posedoval to milost, občeval je lahko s svetniki in pristoval pri njihovih razpravah. Četrta in zadnja milost je bila, da si lahko kupil oproščenje za kako dušo v vica, ter so to prošnjo poslali bogu v nebesa v pismu. Ko je Bog dobil pismo, je poslal takoj po dušo, katero je potem posadil na klop poleg drugih nebešćanov.

Albertov glavni vodja in duša vsemu gibanju je bil neki dominikanski menih z imenom Tetzel. Prodajal je odpustke in milost božjo na vseh straneh. Za en goldinar se je lahko vsak kmetič odrečil iz vica ali pa oslobodil iz njih svojega sorodnika ali prijatelja. Leta 1517 je Tetzel deloval na saksonski meji; na saksonsko samo mu je bil vstop strogo prepovedan. Ravno istega dne, ko je Martin Luter prišel oni usodepoln dokument na cerkevna vrata, pisal je tudi Albertu pismo, v katerem ga je ostro napadal in se zgražal nad njegovim umazaniam apostolskim delovanjem. Seveda je bila njegova kritika v prvi vrsti naperjena umazanemu baratanju z odpustki in božjo "gracijo". Nadškof Albert se je navidezno malo brigal za reformatorjeva svarila. Pred ljudmi ga je nazival "preobjstnega menih". Kar je Luter zapričel, ni hotel pod nobenim pogojem opustiti. Glas o onem dokumentu, katerega je pribral na cerkevna vrata, raznesel se je daleč na okoli, ter je Martin Luter hipoma postal ljubljene nižjih slojev, katerim je bilo njegovo neustrašeno vedenje zelo po volji, dasiravno so le na tihem samim sebi priznavali, ker jih je bilo groza krute rimske roke. Kmalo za tem dogodkom je bilo natisnjenih več tisoč lepakov, katere so razdelili daleč naokoli, a katerimi je Luter očitno ožigal viške cerkvene oblasti, ter razkrinkal podlo delovanje rimsko-katoliške cerkve. Sedem lepakov je postal tudi papežu, kateri ga je pa obsodil kot "pijanega Nemca, kateri boče že spoznal svoje zmoto, ko se ho strezniti." Vatikan je pa takoj pisal voditelju avguštinskega reda, da se mora Martin Luter takoj ertati iz reda. Kajti, ako še nadalje ostane v samostanu pridruži se mu lahko še kateri drugi. Sprvega so ga nagovarjali, da naj prekliče in zataji svoje nauke. Toda on je odločno zanikal, ter trdno vztrajal na svojem ne lahkem stališču. Nedo dolgo za tem je dobil poziv od cerkvene oblasti, da se mora zglasiti v Rimu v teku 60 dni. Toda papež se je premislil, ter mu zaukazal, da naj se zglati pri kard. Cayetanu v Augsburgu. Tedanji Saksonski knez mu nikakor ni hotel dovoliti, da bi šel pred kardinala Cayetana brez dovolj močne straže, ker je poznal dovolj dobro

Rim in njegove podle napačne. Luterjevi nauki so mu globoko segali v srce, ter ga je čital za moža, kateri se bori za resnico ne pa za temne nazore. Radi tega je sam pripomnil, da je ožil h kardinalu z močno tešeno očilo, da mora jako skrbno čuvati ga v kardinalovi sobi ne napadejo zavratno. Luter je imel pri kardinalu tri posvetovanja, ostala so vsa tri brez uspeha. Oni hotel zatajiti resnice, Rim je sveda pripaznati ni hotel. Luter je spredel, da se nahaja v zamotanem položaju, ter se je vrnil neopazhen v Wittenberg. To ga je Rim nekoliko časa v miru, dokler ni leta 1519 s svojo slavno debato popolnoma paril Johanna Eeka. Ker drug ga ni mogel proti njemu, obdela ga je očito, da se Luter popolnoma strinja z nauki českega kralja verca Jan Husa, kateri je bil grmadi sežgan radi sličnih prepovedskih naukov. Lutrova nauka je bila zapечатena. Luter sam je takoj zavedel nevarnost, in terej se je nahajal. Vedel je, da ako pade v roke cerkveni inkviziciji, tedaj ga nobena ne reši grmade. V kljub temu še vedno napadal Rim s pismi in knjigami. Mnogo je pripomnil tudi njegovemu reformatorju, mu delu tiskarstvo, katero je že v precejšnji rabi v 15. stoletju. Leta 1521 je papež izdal vatikansko "bulo", v katerem je Martin Lutra prekel, ter izobčil iz katoliške cerkve in ob enen podoben tudi smrtno obsodbo, slično českega resničeljuba Jana Husa. Grehe sta imela skoro oba ena naj tudi Luter zgori na grmadi. Priprosti ljudje so Lutra viden cenili, in ravno to ga je najvarovalo, da ga ni mogla doku kruta roka cerkvenih oblast. Viške cerkvene oblasti so se preprej računale, ako Lutra se s tem nikakor ne boče konec z govornim naukom. Nastale boče večje homatije in njegovih maleev bo mrgolelo na vseh krajih, kar bi bilo še večji udarec na Petrovo cerkev. Ko Luter slučajno šel mimo več množice ljudi, zavrli so "živji ei ter 'dolgo naj še naš Luter! Bolj v ozadju je pa odmeval "smrt Rinnu". Radi jednaki vavci, katere mu je posteno ljubstvo prirejalo, kjer koli se je pokazal, postal je Luter še bolj čen, ter se je še z večjo vnanost oklenil svojega delovanja. V danji kralj Saksonije je povelj Lutra k sebi na dvor, da se bo opravil radi svojih krivih naukov. Luter se je odzval povelju in je šel z precejšnjim sprevstvom. Silili so ga na vse načine, da obljubi, pretili mu s krambo, da naj prekliče svoje nauke, da bilo je vse zaman. Luter je oamajano stal na svojem stališču. Proti koncu posvetovanja so vprašali, ako ima še kaj za pripomniti, je rekel da ima še: "Bog eo bolj ljubin kot svoje lastne življenje. Kar sem učil, ne prekličem za nobeno ceno, ampak vztrajam pri tem, da bodem bolj neumorno deloval na osvobodnem polju." In s temi besedami se je ono posvetovanje zaključilo in proklelo se v pričo njegove nauke. Na poti proti domu je bil od ožjih prijateljev grabljen in zaprt na gradu Wartberg. Bil je tam kot prostovoljčen ujetnik eno celo leto. V tem času se je bavil največ s čitanjem knjig. Prevajal je tudi sv. pismo iz latinščine na nemški jezik. Nekako v istem času je izbruhla ljudska revolta na podlagi njegovih naukov, katere je dosegel svoj vrhunec v letu 1525. Luter sam se je protivil revoluciji, je bil s plemstvom, radi česar je nakopal večje število jako vernih sovražnikov.

(Dalje prihodnjič.)

### POTREBUJEMO

može s svojimi družinami, da priselijo v Blairsville, Pa. Ste no delo skozi celo leto; dobre plače, Jobra stanovanja v najem nizko ceno.

Izplacite se pri Sapt. Columbia Plate Glass Co. BLAIRSVILLE, PA.

### KADITE TILLMAN CIGARE

Unisko izdelane Ibykus Cigare ..... S. N. P. J. Cigare ..... Tillman Cigar Co. AURORA, MINN.